

Vandaar

Reportage

**Doekle Terpstra
bezoekt Soedan**

Interview

**Ontheemden
Colombia
Niet vergeten**

Column

**Het kind
blijft geen kind**

Oost-Timor

**Heeft ons werk
effect?**

**KERK IN
ACTIE
GIRO 456**

Protestante Kerk

Foto: YMCA

In 2003 kwam in Liberia een einde aan de burgeroorlog. De Liberianen bouwen sindsdien vol verve aan een nieuwe toekomst. Kerk in Actie bouwt mee. Samen met partnerorganisatie YMCA wordt gewerkt aan praktijkgerichte scholing voor jongeren, zodat zij een bestaan kunnen opbouwen. Zondag 3 februari 2008 wordt gecollecteerd voor het werelddiaconaat. Kerk in Actie hoopt op uw steun te mogen rekenen.

Colofon

VANDAAR, 1E JAARGANG, NO 4.

Vandaar biedt informatie aan gevers over het werk van Kerk in Actie en ICCO en legt verantwoording af over de besteding van de gelden voor projecten.

Het magazine verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december en wordt gratis toegezonden aan hen die het werk van Kerk in Actie financieel ondersteunen.

UITGEVERS:

Vandaar is een uitgave van Kerk in Actie, dat namens de Protestantse Kerk in Nederland het missionaire en wereld-diaconale werk uitvoert, in samenwerking met ICCO, de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking.

REDACTIE:

Barbara Bosma, Patrick Dobbelaar, Henk van IJken, Hanan Nhass, Corinth van Schaik (hoofd/eindredactie)

REDACTIEADRES:

Postbus 456, 3500 AL Utrecht
E-mail: c.van.schaik@kerkinactie.nl

OPMAAK EN DRUK

Roto Smeets GrafiServices, Utrecht

ADMINISTRATIEADRES:

Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

Website: www.kerkinactie.nl

VOOR
ISSN 0167-2363

Foto omslag: Tijdens de 40-dagen-campagne 2008 wordt aandacht gevraagd voor vergeten rampen; bijvoorbeeld in Sudan, waar nog velen ver van huis en leven in een vluchtelingenkamp. (foto: Jan Jaap Verboom)

Reportage In Soedan leven nog veel inwoners in vluchtelingenkampen. Doekle Terpstra, bestuursvoorzitter van ICCO bracht een bezoek en was onder de indruk van de kracht die de mensen uitstralen.

Inhoud

Kinderen in de Knel. In Yogyakarta organiseert de stichting Anak Wayang opvang voor straat kinderen. Met steun van Kerk in Actie werd het werk een succes.

Aan het programma Kerk in Actie Interactief is een achttal speciale gemeenteadvisers verbonden om de plaatselijke kerken te steunen bij het starten van een directe relatie met partners en projecten wereldwijd.

Rubrieken

Binnenkant	2
Berichten	12
Column	13
Standplaats	15

Bestuursvoorzitter bezoekt Soedanese ontheemden

Vergeeten worden is ook een ramp

'Vergeeten worden is ook ramp' met deze campagneboodschap vraagt Doekle Terpstra, bestuursvoorzitter van ICCO, tijdens de 40dagentijd aandacht voor Soedanese ontheemden. Hij vindt dat wij hier in Nederland altijd moeten uitdragen dat de wereld groter is. 'Onverschilligheid is een vloek'.

Daarom: daar waar hij een bijdrage kan leveren, doet hij dat. Terpstra reisde afgelopen zomer naar Soedan waar hij diverse vluchtelingenkampen bezocht. De bezoeken en gesprekken hebben diepe indruk op hem gemaakt. "Armoede kun je via media zien en horen, maar nooit ruiken. Daarom is het belangrijk om er fysiek aanwezig te zijn. Dat sterkt mij in mijn besef dat je armoede niet moet willen accepteren, want armoede stinkt. Het is goor en mensonterend."

'Soedan is groter dan Darfur'

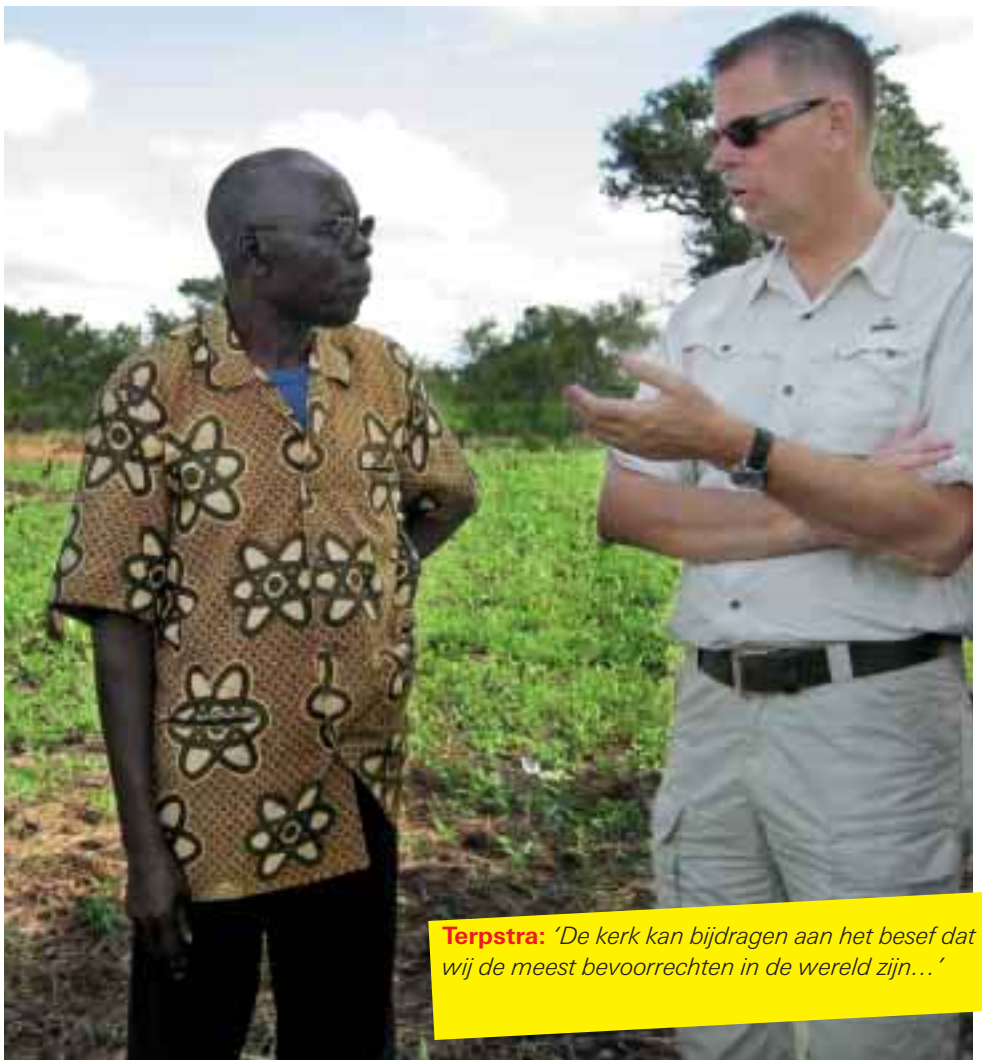
Schrikbarend, zo omschrijft Terpstra de leefsituatie van de ruim 5 miljoen Soedanese vluchtelingen. Desondanks zijn de ontheemden nagenoeg vergeten door de internationale gemeenschap. "Omdat de vluchtelingen niet de landsgrenzen zijn overgestoken, kunnen ze door de VN-Vluchtelingenorganisatie UNHCR niet geholpen worden", legt Terpstra uit.

In de Nederlandse kerken en tijdens de Landelijke Diaconale Dag vraagt Terpstra namens ICCO & Kerk in Actie aandacht voor deze ontheemden. "Bewustwording is de rode draad. De kerk kan bijdragen aan het besef dat wij de meest bevoorrechten in de wereld zijn. We kunnen ons niet permitteren

om niets te doen, terwijl miljoenen mensen creperen van de honger en armoede."

Wat Terpstra ook moeilijk vond, was het gevoel van machteloosheid. "We waren in Zuid-Soedan met een vluchteling aan het praten toen er een jongen kwam die ons vroeg: 'Hebben jullie water, voedsel of me-

van een 38-jarige vrouw, woonachtig in vluchtelingenkamp Mayo Mandella in Khartoum. "Met acht kinderen stond ze er helemaal alleen voor." Om in het levensonderhoud te voorzien is ze alcohol gaan brouwen, in het islamitische Soedan illegaal. Ze werd verschillende keren gevangen gezet. "Ik raakte onder de indruk van

Terpstra: 'De kerk kan bijdragen aan het besef dat wij de meest bevoorrechten in de wereld zijn...'

dicijnen bij jullie? Wat hebben jullie te bieden?' Die mensen zitten in de val en inderdaad wij kunnen op dat moment alleen een luisterend oor bieden."

Tovenaar
Terpstra werd gegrepen door het verhaal

de geweldige power die ze uitstraalde. Ze doet nu mee aan *community theatre* waarin voorlichting wordt gegeven over aids, het verschil tussen een tovenaer en dokter en alcoholgebruik. Die vrouw is ongelooflijk sterk, ondanks dat ze in frustrerende omstandigheden verkeert. Voor mij is het on-

Het regenseizoen zorgt voor extra moeilijke omstandigheden vanwege de wateroverlast.

voorstelbaar, dat je moet leven in zo'n uitzichtloosheid."

Door het Soedanbezoek is Terpstra nóg meer gedreven en gemotiveerd geraakt. "Het was confronterend, maar verrijkend. Nu weet ik waarom ik de dingen doe. Ook voor onze partnerorganisatie was de belangstelling op het hoogste bestuurlijke niveau een opsteker."

En die opsteker konden ze er goed gebruiken. Het regenseizoen maakte de situatie er niet gemakkelijker op. Door bagger en blub-

beurt heeft in potentie geweldige rijkdom, constateerde hij. De terugkeer van vluchtelingen begint daar mondjesmaat op gang te komen, maar het grote probleem is het gebrek aan voorzieningen in Zuid-Soedan. De ontheemden krijgen slechts een magere begeleiding van de VN, signaleert Terpstra. "Vanuit het kamp worden ze met bussen en boten naar het zuiden vervoerd, waar ze voedsel en zaden voor drie maanden krijgen. Daarna zijn ze aan hun lot overgelaten. Angstig en bang dat het Noord-Zuidconflict weer oplaait, nu alle aandacht op Darfur is gevestigd. Er heerst een fragiele vrede. Wat

ik daar geen enkel bord gezien en daar ben ik trots op. In ons werk faciliteren wij Soedanese organisaties om het zélf te doen. Het gaat niet om ICCO & Kerk in Actie. De kern van ontwikkelingssamenwerking is de manifestatie van de ánder."

'Ontwikkelingssamenwerking is de manifestatie van de ander'

ber baanden Terpstra en zijn team zich een weg naar het hart van het vluchtelingenkamp. En wat hij daar aantrof, bleef op zijn netvlies gebrand. "In een zwartbruine waterpoel stond een ezel zijn behoefte te doen, werd een auto én een kind gewassen."

Oorlogslijn

Het zuiden van Soedan vond Terpstra hoopvoller. "Dat is het Afrika van de plaatjes. De onvoorstelbaar mooie natuur. Het zuiden

wij ons hier moeten realiseren is dat Soedan groter is dan Darfur." Met deze boodschap haalde Terpstra afgelopen zomer de media.

Waar Terpstra zich 'groen en geel' aan heeft geërgerd zijn de bordjes die hulporganisaties plaatsen bij elk gebouwtje dat ze er hebben neergezet. "Het stikt er van de ngo's die pontificaal laten zien wat ze hebben gedaan. Van ICCO & Kerk in Actie heb

CAMPAGNE 40DAGENTIJD 2008

Miljoenen mensen lijden nog dagelijks aan de gevolgen van een ramp die hen ooit trof. Al jaren leven zij als vluchteling en dreigen buiten beeld te raken. Kerk in Actie vraagt gemeenten in de 40dagentijd 2008 de aandacht te vestigen op vergeten rampen. De 40dagentijd, een periode van inkeer en bezinning, is een goed moment om opnieuw bij vergeten vluchtelingen stil te staan, want deze mensen mogen nooit vergeten worden.

In de 40dagentijd wordt speciaal aandacht gevraagd voor projecten in dit kader, die ICCO en Kerk in Actie steunen, waaronder: wederopbouw in Sudan, verzoeningswerk in Oost-Congo, vakantieweken vluchtelingen kinderen e.a. Voor meer informatie en bestellen van campagnemateriaal: www.kerkinactie.nl/vergetenvluchteling

Het klimaat is al veranderd, nu wij nog

Al meer dan 20 jaar wordt wereldwijd het debat gevoerd of klimaatverandering werkelijk plaatsvindt. Voor een groep van eilandbewoners in de Grote Oceaan eindigde dat debat in augustus 2004. De bewoners van de Lateu gemeenschap op de eilandstaat Vanuatu verplaatsten toen hun dorp – huizen, persoonlijke bezittingen, waterpompen, infrastructuur en zelfs de kerk – 500 meter het binnenland in vanwege de stijgende zeespiegel; het resultaat van klimaatverandering.

Het zijn juist mensen die part noch deel hebben aan de oorzaak van klimaatverandering – de armen in ontwikkelingslanden – die de grootste risico's lopen en de zwaarste klappen te verduren krijgen. De veroorzakers van het broeikaseffect, de Verenigde Staten en Europa voorop, zullen er nog het minste last van hebben. En zo niet, dan kan geld de ergste nood lenigen. Zuid- en Zuidoost-Azië, Latijns-Amerika, Afrika en kleine eilandstaten lopen een onevenredig groot risico. Kleine veranderingen in het regenpatroon en de regenintensiteit zijn voldoende om oogsten in de regenafhankelijke landbouw in Afrika te doen mislukken. Een temperatuurstijging van 2 tot 3,5°C kan in India leiden tot een kwart minder inkomsten voor boeren. Door het smelten van gletsjers komt de drinkwatervoorziening van diverse miljoenensteden in gevaar.

Vissers worden rijstverbouwers

De verandering van het klimaat in het West-Afrikaanse Mali dwingt gemeenschappen op zoek te gaan naar andere middelen van bestaan. Mali heeft een Sahelklimaat, met sterk wisselende regenval en steeds vaker voorkomende droge jaren. In het dorp Kouakourou, aan de oever van de Niger, leefde de bevolking van de visserij en de regenafhankelijke rijstteelt. Vanwege tegevallende regenval en minder overstromingen levert de visserij minder op en de regenafhankelijke rijstteelt werd een mislukking. Een aantal mensen nam het initiatief om een irrigatieveld aan te leggen voor rijstteelt. De vissers vonden dit maar niets, maar na de droogte van 2005 en de lage visstand eisten ook zij een plek op in het irrigatiegebied. Dit dreigde tot grote problemen te leiden. De lokale overheid en de or-

ganisatie GRAT, stelden voor het irrigatieveld met 25 ha uit te breiden, zodat er ook voor de vissers plaats is. GRAT heeft deze uitbreiding gefinancierd met steun van ICCO & Kerk in Actie.

De vervuiler vermindert, verandert en betaalt

In Bali zijn begin december de onderhandelingen tussen landen gestart voor een nieuw klimaatverdrag dat in 2012 moet ingaan. Duurzaamheid, eerlijkheid en rechtvaardigheid moeten voor FairClimate daarbij de uitgangspunten zijn. Iedere wereldburger heeft recht op duurzame ontwikkeling en evenveel recht op het gebruik van de atmosfeer. Het ontbreken van het principe 'de vervuiler betaalt' is onaanvaardbaar voor ontwikkelingslanden. Een klimaatverdrag heeft alleen bestaansrecht als de veroorzakers van het probleem, de rijke landen, hun energiebeleid duurzaam veranderen, de uitstoot van broeikasgassen verminderen en de arme landen die schade ondervinden van het veranderende klimaat daarvoor financieel compenseren. Alleen zo'n verdrag is duurzaam, rechtvaardig en fair. Maar niet alleen regeringen moeten Verminderen, Veranderen en Vergoeden (= betalen). FairClimate is gebaseerd op de 3 V's en doet een appèl op overheden, bedrijven én burgers om concreet in actie te komen tegen de klimaatverandering.

Jaap 't Gilde is communicatieadviseur bij ICCO.

Mali heeft een Sahelklimaat en vaker te maken met droogte.

Bij deze Vandaar ontvangt u een brochure die helemaal gewijd is aan klimaatverandering en oproept donateur te worden. Onder de naam FairClimate wijst ICCO in samenwerking met Kerk in Actie op de noodzaak om snel en adequaat klimaatverandering tegen te gaan. Overheden, bedrijven en burgers zijn verantwoordelijk en kunnen allemaal een bijdrage leveren. U kunt deze brochure nabestellen door een bericht te sturen naar info@fairclimate.nl. Kijk ook op de website www.fairclimate.nl voor nieuws en achtergronden. Op deze site kunt u ook uw persoonlijke CO²-uitstoot uitrekenen.

Anak Wayang Indonesia: Nieuwe kansen voor kinderen uit achterstandswijken

1998 was een turbulent jaar voor Indonesië. Een jaar waarin het land sociaal, economisch en politiek op z'n kop stond. President Soeharto treedt af en demonstranten roepen om vrijheid. Hoop en chaos gaan hand-in-hand.

Maar in de achterstraten van Yogyakarta is een ander gevecht gaande. Dat om te kunnen overleven. Het land ligt economisch in puin en er is weinig vooruitzicht op verbetering. Kinderen belanden op straat, omdat hun ouders niet langer voor hen kunnen zorgen. Sigit Gembong leeft in zo'n straat. Hij besluit om in te grijpen en draagt vanaf dat moment zorg voor de kinderen in zijn omgeving. Al snel sluiten anderen zich bij hem aan om te helpen. De culturele artiesten in Yogya leren de kinderen hoe ze theater en wayang kunnen spelen. Zo ontwikkelen ze zichzelf in een omgeving van vriendschap, liefde en vrede. En kunnen weer gewoon even kind zijn.

Groei

Het initiatief blijft niet onopgemerkt: twee Nederlanders (het latere Anak Wayang Nederland) zien dit informele project en geven er in Nederland bekendheid aan. Het is inmiddels 2002 en de kinderen worden uitgenodigd om naar Nederland te komen voor festival Mundial. Sigit Gembong krijgt van minister Herfkens de aanmoedigings-

prijs voor ontwikkelingssamenwerking. Anak Wayang Indonesia is een formele Yayasan (stichting) geworden en Kerk in Actie besluit hen te steunen met € 25.000.

Anak Wayang Indonesia kan dankzij de hulp van Kerk in Actie ineens explosief groeien. Het aantal kinderen dat deel kan nemen aan Anak Wayang is nu opgelopen tot 200. Er zijn twee shelters voor kinderen en goed geschoold personeel wordt aangenomen. En vanaf dan kunnen de kinderen elke dag bij Anak Wayang les krijgen in theater, kunst, engels, tekenen, schilderen en leren voor zichzelf te zorgen. Via vrije expressie en gesprekken ontplooiën ze zichzelf tot zelfverzekerde jonge mensen met een ruime blik op het leven.

Toekomst vol perspectief

Het is 2007. In een kring zitten we; ouders, eerste generatie Anak Wayang kids en het bestuur van Anak Wayang. Met directeur Antariksa als voorzitter. De examens staan voor de deur en dan zijn de kinderen klaar met hun middelbare school. Na tien jaar

deelname aan Anak Wayang staan ze nu op de drempel van het volwassen leven. Wat zijn hun plannen voor de toekomst? Al snel wordt duidelijk dat de meisjes naar de universiteit zullen gaan. In de loop van de jaren hebben hun ouders gezien wat hun kinderen kunnen bereiken, omdat ze de capaciteiten hebben. Ze zijn naar Korea, de Filippijnen, Nederland, naar Bali gegaan en stonden voor presidente Megawati op de planken. Ze waren er voor de slachtoffers van de aardbeving in mei 2006. Ze hielpen mee met de opbouw van hun kampung, organiseerden zelf een theatertour door de getroffen gebieden voor de kinderen en hun ouders daar. Ze zamelde kleding, speelgoed, pennen en schriften in. En...ze lieten de kinderen in Bantul weer lachen. Ze zijn bovendien allemaal vrijwilliger bij Anak Wayang. En helpen nu de jongere kinderen om zich te ontplooiën.

De vergadering is al bezig als Ficky komt binnenlopen. Hij heeft zelf net in zijn buurt een evenement georganiseerd en komt lachend aan. "Wat zijn jouw plannen Fick?" wordt door een van de ouders gevraagd. "Je vader die hier zit heeft namelijk geen idee." Gelukkig kan hij erom lachen. Niet iedereen hoeft zijn complexe achtergrond te begrijpen. Hij is blij dat zijn vader gekomen is. "Nou, ik ga naar Nederland om te studeren!" Begin 2008 zal deze bijzondere jongen naar Nederland komen. Hij is uitgenodigd door vrienden van Anak Wayang om zijn theater en pantomime kunst te professionaliseren in Nederland. Ficky is enorm blij met deze kans en volgt vanaf het moment dat hij dit hoorde Engelse les op niveau en leert van zijn opa Nederlands. Ook heeft hij de kans gekregen om bij een grootmeester in Yogyakarta in de leer te gaan en hierop wacht hij nog. Ficky creëert zijn kansen zelf en met zijn motivatie en capaciteiten komt hij er wel! Die kans had hij echter niet gehad zonder de samenwerking tussen Anak Wayang en Kerk in Actie. Hoe kleinschalige ontwikkelingssamenwerking succesvol kan zijn.

*Caroline Kramer is bestuurslid van Anak Wayang Nederland.
Voor meer informatie: www.anakwayang.nl*

Ontheemden in Colombia zijn niet vergeten

'Schuldgevoel is niet de juiste inspiratiebron'

Geboren in Argentinië , opgegroeid in Uruguay. Als missionarissendochter ging Carola Byler (55) medicijnen studeren om de kwetsbaren te helpen. Het werden de ontheemden in Colombia. Voor de landelijke Diaconale Dag was Byler in Nederland. Ze wil iedereen inspireren om in de eigen buurt te helpen. "Zonder solidariteit zijn we pas écht verloren."

Het is haar roeping: Mensen helpen en liefst daar waar anderen niet komen. En haar hulp is in Colombia welbesteed. Vele families staan in de hoofdstad Bogotá dagelijks in de rij om zich bij een overheidsinstantie te melden als 'ontheemd'. Ze zijn verdreven van huis en haard door guerrilla's, paramilitairen of regeringsmilitairen die verwickeld zijn in een gewelddadige strijd om politieke (en dus economische) macht. De ontheemden zijn er slecht aan toe. Sommigen zijn ternauwernood aan de dood ontsnapt, verkeren in een shock of zijn zwaar getraumatiseerd. En voor hen steekt Byler haar nek uit. "Vaak worden hele boeregezinnen van hun land verdreven omdat het land door grote multinationale ondernemingen wordt aangewend voor de massaproductie van biobrandstof. Als ze weigeren te vertrekken, rollen er

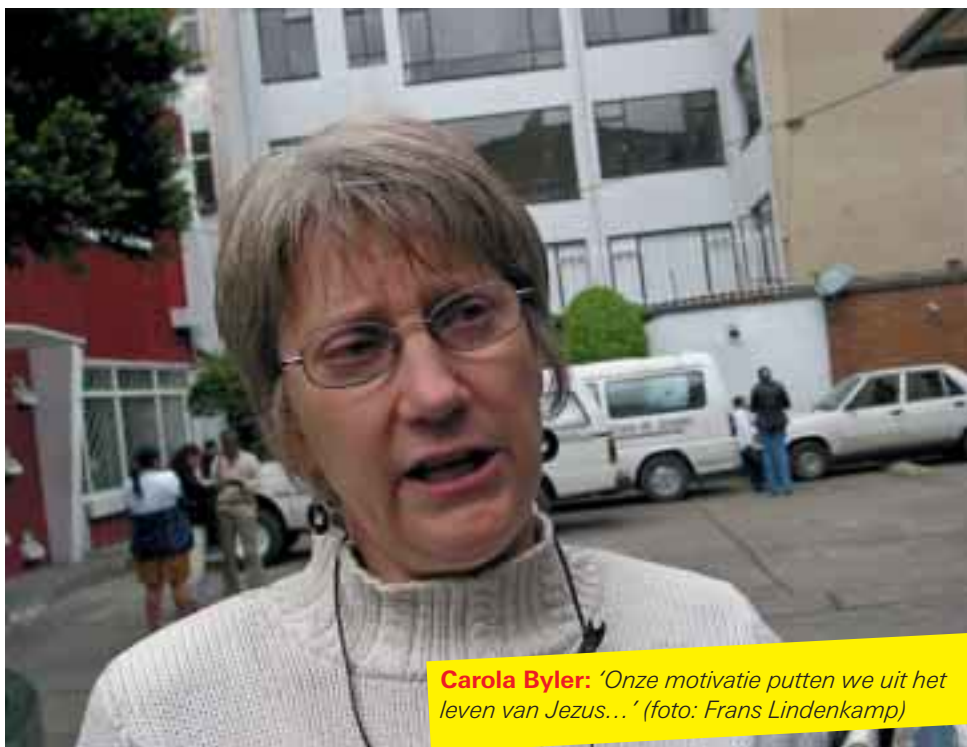
koppen, letterlijk. Vaak wordt dan één gezinslid vermoord."

Druppel

Het verhaal van Colombia is ingewikkeld. Het is een land van uitersten. De economie groeit, dat wel. Maar de kloof tussen arm en rijk wordt steeds groter, legt Byler uit. Ze werkt in Bogotá, de hoofdstad van Colombia en probeert ontheemden weer een plek te geven in de samenleving. En dat valt nog niet mee. "Ze hebben al hun bezittingen achter moeten laten en worden bedreigd als ze tegen hun belagers getuigen. In de hoofdstad krijgen ze van de overheidsinstanties een kille ontvangst. Ze

ontvangen wij met een luisterend oor. Vervolgens regelen we onderdak en voedsel totdat ze door de overheid worden opgevangen."

De Colombiaanse regering vervult haar plicht om ontheemden op te vangen te weinig en te laat, terwijl dat in de wet goed geregeld is, aldus Byler. "De impact die de gewapende strijd op de burgerbevolking heeft, wordt niet onderkend door de overheid. Als de ontheemden naar Bogotá komen, duurt het maanden voordat ze hun eerste maaltijd van de overheidsinstellingen krijgen. Wij vullen dat gat op. Byler werkt voor Mencoldes, een Colombiaanse Niet-Gouvernementele organisatie met tien staf-

Carola Byler: 'Onze motivatie putten we uit het leven van Jezus...' (foto: Frans Lindenkamp)

Op de Landelijke Diaconale Dag op 17 november 2007 verzorgde Carola Byler een workshop waarin ze diakenen hoe zij nieuwe gemeenschappen, ontstaan uit achterstandswijken, kunnen ondersteunen, waaronder het leren opkomen voor hun rechten. "Ik wil diakenen inspireren en handelingsperspectieven aanreiken zodat ze in hun eigen omgeving aan de slag kunnen gaan."

moeten bijvoorbeeld bewijzen dat ze ontheemd zijn. Maar hoe moeten ze dat doen als hun lokale gemeentehuis is overgenomen door gewelddadige militairen? Het wachten in de rij is afschuwelijk. Vaak worden ze van het kastje naar het muurtje gestuurd en moeten ze over een week, een maand of soms langer terugkomen. Zo willen wij niet werken. Wij werken bijvoorbeeld alleen op afspraak. Deze families

leden. Dat is een capaciteit om vierhonderd families per jaar te helpen. Sinds hun bestaan heeft Mencoldes zo'n 18.000 families opgevangen. „Dat is natuurlijk een druppel op de gloeiende plaat“, verzucht ze. "Maar elk gezin is er weer één."

Naast de praktische hulp probeert Mencoldes de Colombiaanse regering onder druk te zetten, zodat de grondrechten van ontheemden wordt nageleefd. En om

De organisatie Mencoldes vangt ontheemde gezinnen op. (foto: Kerk in Actie)

dat te kunnen doen, werkt Mencoldes niet met overheidsgeld. "We willen onze onafhankelijkheid bewaren. De Colombiaanse regering wil een militaire oplossing voor het probleem. Daar geloven wij niet in. Wij geloven dat duurzame vrede pas tot stand kan komen als er economische rechtvaardigheid is."

Verloren

De Colombiaanse bevolking is op drift. Om precies te zijn, drie miljoen van hen. Vele ngo's ontfermen zich over deze mensen, maar de Mennonitische ngo van Byler is anders, betoogt ze. "Onze motivatie putten we uit het leven van Jezus. Hij koos er ook altijd voor om onder de armen te leven, omdat zij hulp behoeven. We willen vrede en een gezonde relatie tussen mensen bevorderen. Daarnaast staan we er om bekend veel te kunnen doen met weinig geld." Ook wij vanuit het Noorden kunnen helpen,

merkt Byler op. "Ik geloof dat met de globalisering, ook de solidariteit globaal moet worden. Het geeft ontheemden kracht als ze het gevoel hebben dat er andere mensen zijn die aan hen denken en voor hen bidden, dat ze onderdeel uitmaken van een grote familie. Iets doen voor de ander hoeft niet altijd te betekenen geld geven. In Colombia wordt landbouwgrond afgepakt van boeregezinnen zodat er voor ons bio-fuel op verbouwd kan worden. Wij als christenen in het Noorden moeten solidair zijn met het Zuiden, anders zijn we écht verloren", zegt Byler met emotie in haar stem. Haar ogen worden vochtig en met een stoffen zakdoekje vangt ze een traan op. Met een brok in haar keel, wil ze nog wel een laatste waarschuwing afgeven: "Schuldgevoel is niet de juiste inspiratie. Naastenliefde wel."

Hanan Nhass is bedrijfsjournaliste bij ICCO.

OVER MENCOLDES

ICCO & Kerk in Actie partner Mencoldes zet zich al meer dan 20 jaar in voor kwetsbare mensen in Colombia. Mensen die huis en haard hebben moeten verlaten vanwege politiek geweld. Mencoldes probeert hen, na de eerste opvang, weer een toekomstperspectief te geven door het bieden van psychosociale hulp of cursussen waarmee ze hun eigen brood kunnen verdienen. Mencoldes is voortgekomen uit de Mennonitische (doopsgezinde) kerk en wordt als voorbeeld gezien van hoe je als kerk in de buurt kunt zijn.

Samen werken aan ontwikkeling

Kerkelijke projecten door Impulsis ondersteund

Anja Kettelarij en haar man Wim hebben sinds 2005 een eigen ontwikkelingsproject in Rwanda. Samen met hun ZWO commissie van de Hervormde Gemeente in Holten werken ze aan ontwikkeling in de streek Rambura, die zwaar getroffen is door de genocide. Ze worden daarbij ondersteund door Impulsis, hét loket voor particulieren met een ontwikkelingsproject. Impulsis is een initiatief van Kerk in Actie, ICCO en Edukans.

Via internet kwam Anja Kettelarij in 2004 in contact met een vluchtelingengezin in Brabant. Jean-Baptiste en zijn familie vluchtten in 1994 voor de volkerenmoorden. Het was het begin van een nauw contact tussen deze familie en Anja en Wim. De verhalen van Jean-Baptiste over zijn geboortestreek Rambura raakte Anja zeer. Tijdens de genocide en de daarmee gepaard gaande plunderingen en vernielingen is de infrastructuur in de streek zwaar beschadigd, vertelt Anja. "De grote graansilo die graanoverschotten van de hele regio opsloeg, was al jaren onbruikbaar. De voedselzekerheid van de inwoners komt daarmee altijd in gevaar. Als overschotten immers niet meer op te slaan zijn, is honger het resultaat."

Sprong in het diepe

Jean-Baptiste, van oudsher leraar en betrokken bij de oprichting van een land-

bouwhogeschool in zijn geboortestreek, wilde niets liever dan iets doen voor Rambura en vroeg of Anja hem wil helpen. Anja en haar man wisten op dat moment nog niets van ontwikkelingssamenwerking, maar wilden graag leren. Ze hebben toen toegezegd het te willen proberen. Ze schakelden de hulp in van dominee Gijsen van hun hervormde gemeente in Holten die ervaring heeft met ontwikkelingswerk in Zambia. Ook de ZWO commissie schaarde zich achter hen.

De Holtense stortte zich op alle informatie over het Afrikaanse land en over ontwikkelingssamenwerking. De Hogeschool Larenstein werd ingezet ter praktische ondersteuning. Anja: "We wilden weten of ons plan wel te verwezenlijken viel en absoluut niet zomaar iets neerzetten." Na maanden van oriëntatie en af en toe ook twijfels

'De boeren bereiken samen meer dan alleen.' (foto: Johannes Odé)

In Bosnië praten jongeren gezamenlijk over hun toekomst. (foto: Jan van Veen)

gingen Wim en Anja op reis naar Rwanda: "Het voelde als een sprong in het diepe." Een week lang leefden Anja en Wim tussen de Rwandezen in de parochie in Rambura, waarmee inmiddels contact was gelegd. Enthousiast kwamen ze terug. Anja: "We wisten: dit gaan we doen!"

Veel gerealiseerd

Met de ZWO commissie in Holten werd geld ingezameld voor Rambura. Zo organiseerde de jeugd een benefietconcert, was er een rad van avontuur en werd de startzondag deels aan het project gewijd. Anja: "Je probeert van alles en als je eenmaal bezig bent, ga je door!" Ze besteedt zeker 25 uur in de week aan het project. Interviews geven, presentaties houden, de website actualiseren: er is genoeg te doen. De opbrengsten van alle acties worden door Impulsis verdubbeld (zie kader).

Met het ingezamelde geld is er al veel gerealiseerd in Rambura. De graansilo is opgeknapt. Jaarlijks worden hierin de oogstoverschotten opgeslagen en het hele jaar door tegen stabiele prijzen terugverkocht aan alle coöperatieleden. "En de coöperatie groeit met de week!" vertelt Anja. De voedselzekerheid van de streek is gewaarborgd. Bovendien knapten de inwoners zelf een leegstaand gebouw op. Uit Nederland geleverde computers en toebehoren zijn een uitkomst voor studenten, scholieren en administratief medewerkers. Beide projecten zullen snel zelfstandig zijn. Maar stilzitten kan Anja niet. Er zijn nog plannen genoeg. "Een bibliotheek komt er sowieso!"

Martin Teunissen van Impulsis over het steunen van dit project: "Het oprichten van coöperaties is een beproefde methode in Rwanda. Coöperaties zijn belangrijk. De

boeren bereiken samen meer dan alleen. Deze werkwijze zorgt voor een inkomen en voor voedselzekerheid."

Onderwijs in Zimbabwe

De Diaconie der Hervormde Gemeente Rotterdam-Zuid heeft al sinds 1999 contact met de Reformed Church in Zimbabwe. De overheid in Zimbabwe financiert al jaren het

"Als je eenmaal bezig bent, ga je door"

onderhoud of de bouw van scholen niet meer, zeker niet in afgelegen gebieden waar de nood eigenlijk het hoogst is. De Reformed Church van Zimbabwe heeft daarom een eigen onderwijsprogramma opgezet, verspreid over het land. Ze bouwen en renoveren scholen, leiden docenten op en betalen waar nodig de salarissen van docenten. De diaconie ondersteunt dit project door fondsen voor hen te werven; Impulsis verdubbelt dit bedrag.

Hiv/aids voorlichting in Indonesië

De ZWO groep van de PKN gemeente in Woudenberg steunt sinds 1996 de Hervormd/Gereformeerde kerk van Oost Java. Deze kerk is betrokken bij het groeiende probleem van hiv/aids in haar omgeving. Ze wilde niet afzijdig blijven en richtte een onafhankelijke organisatie op met een centrum voor informatie en consultatie. Dit centrum verzorgt voorlichtingsbijeenkomsten voor de hele bevolking en biedt counseling aan zowel geïnfecteerden als de familie.

Verzoeningskamp in Bosnië

Leidse Studenten Ekklesia organiseren via Stichting 'Wij Helpen Daar' een verzoenings-

ningskamp van jongeren in Bosnië. Ruim 200 Bosnische, Servische en Kroatische jongeren komen voor een week samen in de bergen vlakbij Sarajevo om te praten over een gezamenlijke toekomst. De jongeren dragen allemaal een verleden van haat en oorlog met zich mee. Hun mening over 'de anderen' is vaak gebaseerd op vooroordelen over de andere nationaliteiten en geloven. Door middel van rondetafelgesprekken, sportactiviteiten en ontspanning leren de jongeren elkaar kennen als personen en niet als een verlengde van een nationaliteit of geloof.

Impulsis gelooft in het effect van deze meestal kleinschalige projecten met een goed concept en wil een bijdrage leveren

aan de duurzaamheid van deze initiatieven. Om dit te bereiken biedt de organisatie haar partners – naast financiële steun – ook advies, inspiratie, toegang tot een breed netwerk en jarenlange ervaring. Dit gebeurt onder andere door middel van partnerbijeenkomsten, cursussen en informatieuitwisseling via internet.

Wilt u graag meer informatie of bent u op zoek naar steun voor uw project? Kijk dan op www.impulsis.nl of bel (030) 692 79 79.

Saskia Bolt is bedrijfsjournaliste bij ICCO.

WAT DOET IMPULSIS?

Kerk in Actie, ICCO en Edukans hebben hun ondersteuning van het particulier initiatief in Nederland gebundeld in één loket: Impulsis. Impulsis ondersteunt ondernemende mensen die actief willen zijn binnen de ontwikkelings samenwerking. Kerkelijke gemeenten vormen sinds jaar en dag belangrijke peilers onder het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking. Diverse kerkelijke groepen met uiteenlopende projecten zijn partner van Impulsis.

Het weten waard

Bijbel op weg

Onlangs verscheen een Bijbel die bedoeld is voor mensen die op reis gaan. Het boek 'Bijbel op weg' bevat de complete tekst van de Nieuwe Bijbelvertaling, voorzien van een voor- en achterkatern met inleidingen over: reizen in bijbelse tijd, intercultureel bijbellezen en praktische suggesties voor persoonlijke lezingen onderweg.

In de bundel geeft drs Aart Verburg, rector van het Hendrik Kraemer Instituut (het kenniscentrum van de Protestantse Kerk in Nederland dat opleidingen verzorgt op het gebied van zending, diaconaat en ontwikkelingssamenwerking), allerlei voorbeelden van hoe mensen verschillend lezen.

Volgens de Bijbel moet je bijvoorbeeld alleen op een rots bouwen en niet op zand. Dat geldt wel in het Midden-Oosten waar zand dat op een rots ligt gemakkelijk weg kan spoelen, maar niet voor plaatsen in Nederland waar juist op zandbanken gebouwd wordt om heikosten uit te sparen.

De oudtestamenticus prof. dr. Klaas Smelik gaat in op allerlei toepassingen van de Bijbel in kunst, literatuur en muziek.

'Bijbel op weg' beoogt een reisbijbel te zijn voor toeristen, mensen die op zakenreis gaan, of werken in de toeristische sector. Een boeiend boek om mee te nemen in de koffer of rugzak.

'Bijbel op weg' verscheen bij uitgeverij Jongbloed te Heerenveen en is voor € 33,50 verkrijgbaar in de boekhandel.

GEMEENTEAADVISEURS INTERACTIEF

Het Kerk in Actie programma Interactief is bedoeld om plaatselijke gemeenten direct betrokken te laten zijn bij partners en projecten van Kerk in Actie overal ter wereld.

Om die rechtstreekse relatie vorm te kunnen geven zijn acht medewerkers aangesteld die ZWO-groepen en diaconieën daarbij willen ondersteunen. Samen met één van de adviseurs kiest u het doel waarvoor u zich met uw gemeente wilt inzetten en spreekt u af wat u precies gaat doen. Kerk in Actie Interactief helpt u het project of thema te laten leven in uw gemeente of classis.

Deze gemeenteadviseurs interactief zijn: Louis Bakker, Door-Elske Cazemier, Peter Geene, Karl Jungheim, Jilles de Klerk, Mieke Labots, Hannie Luiten en Jaantje Vink.

Op de website www.kerkinactie.nl/interactief kunt u meer informatie vinden.

Daar staat ook welke adviseur verbonden is aan uw regio. Voor algemene informatie over Interactief kunt u bellen: (030) 880 14 56 of per e-mail: info@kerkinactie.nl

Kind 'Chinese revolutie' promoveert aan PThU

De Chinese Jingyi Ji (45) promoveerde op dinsdag 25 september 2007 aan de Protestantse Theologische Universiteit tot doctor in de godgeleerdheid. Zij deed onderzoek naar de verhouding tussen westers christendom en Chinese cultuur.

In haar proefschrift, 'Encounters between Chinese Culture and Christianity' (ontmoetingen tussen Chinese cultuur en christendom), onderzoekt Jingyi Ji de vraag naar de verhouding tussen het westerse christendom dat in verschillende perioden via zendingen naar China kwam en het zelfverstaan van de Chinese christenen in de context van hun eigen rijke culturele en literaire traditie.

Chinees isolement

Om deze mijlpaal te bereiken heeft Jingyi een lange weg moeten afleggen. Tijdens de Chinese Culturele revolutie werden intellectuelen verbannen naar het platteland, in fabrieken tewerk gesteld, of op een of andere wijze geëlimineerd. Scholen en universiteiten werden gesloten, belangrijke boeken verboden. Hierdoor raakte China onder Mao in een groot isolement. De gevolgen van deze periode lieten zich nog lange tijd voelen.

Fabrieksarbeidster

Ook Jingyi werkte van 1980 tot 1985 als fabrieksarbeidster in Beijing. Toen er geleidelijk meer openheid in China kwam, begon zij haar studie theologie aan het theologisch seminarie in Beijing en werd vervolgens dominee.

In 1993 kwam zij naar Nederland waar ze aan – toen nog de Theologische Hogeschool Kampen – haar doctoraal behaalde. Na terugkeer in China werd zij docente Nieuwe Testament aan het theologisch seminarie in Shanghai.

Diaconale projecten

In 2003 keerde zij terug naar ons land om te werken aan haar promotie die zij succesvol

afronddde. Kerk in Actie onderhoudt al jaren contacten met de Chinese Raad van Kerken en de Amity Foundation, deze laatste voert in China talloze diaconale projecten uit.

Zending

Het programma zending van Kerk in Actie dat de studie van Jingyi in Nederland mogelijk maakte, hoopt dat zij met haar verworven nieuwe theologische inzichten in China een waardevolle bijdrage kan leveren aan de verdere ontwikkeling van een Chinese christelijke identiteit.

Lopend Vuurtje 2008

FIETSEN VOOR HET GOEDE DOEL

Volgend seizoen organiseren meer dan 60 kerken in West-Brabant en het Land van Heusden en Altena voor de zevende keer het Lopend Vuurtje. Op de zaterdag voor Pinksteren, 10 mei, vertrekken fietsers van alle kerken om sponsorgeld bijeen te trappen voor het goede doel. De deelnemende kerken bepalen zelf voor welk goed doel hun "eigen" fietsers rijden. Daarnaast willen we met deze dag de contacten tussen de kerken in de regio bevorderen.

Er zijn verschillende tochten:

Gezinstocht – ca. 30-35 km

Speciaal voor gezinnen met kinderen willen wij deze fietstocht organiseren. Wij fietsen langs een aantal kerken in West-Brabant. Bij elke kerk kunnen de kinderen tijdens de tocht stempels verdienen. Wij proberen bij de verschillende kerken activiteiten te organiseren zoals bijv. pannenkoeken eten etc.

Gevorderden – ca. 40-45 km

Een langere variant van bovengenoemde tocht voor gezinnen met grotere kinderen en voor mensen die wat vaker fietsen.

Sportieve tocht 65 km

Voor de wat meer ervaren recreatieve fietsers is deze middellange afstand. De deelnemers kunnen door het mooie Brabantse land toeren en van tijd tot tijd een stop houden bij een van de deelnemende kerken.

Prestatietocht 120 km

Voor de getrainde toerfietser (gewone fietsen). Indien praktisch realiseerbaar gaat deze route langs alle deelnemende kerken. Vorig jaar hebben wij een Pinksterboodschap rondgebracht aan alle deelnemende kerken.

De fietsers kunnen zich laten sponsoren door zelf gezochte sponsors. Zoals gezegd komt de opbrengst van de sponsortocht ten goede aan het eigen doel van de deelnemende kerken.

Wat hebben we nodig?

Deelnemers uit alle kerken!

Sponsors voor alle fietsers.
Bedrijven die het project willen sponsoren.

Ad Mook

Column

HET KIND BLIJFT GEEN KIND

De kans is groot dat deze column 'onder de kerstboom' gelezen wordt. Kerst is de periode waarin Kerk in Actie aandacht vraagt voor het programma Kinderen in de Knel. Dit met een 'schuin oog' naar het 'hulploos Kind' voor wie geen plaats was in de herberg. Op dat moment, staande bij de kribbe, was het maar weinigen gegeven om het grote belang van de geboorte van dit Kind te doorgronden. De betekenis van de incarnatie en de belijdenis: 'God met ons – Immanuel' moesten nog duidelijk worden. En eigenlijk geldt dat nog steeds. Kerstmis wil ons ieder jaar opnieuw daarbij bepalen. En het komt mij voor dat het najagen van recht en vrede voor alle mensen dan voorop behoort te staan. Het leven van dat hulploos Kind zal daar op vele manieren van getuigen. Kinderen in de Knel probeert dezelfde keuzes te maken. In de ogen van grote groepen mensen mag het kerstfeest dan misschien het toppunt van licht en gezelligheid zijn, als het daarbij blijft, onderschatten we de weg die de komst van dit Kind voor de wereld betekend heeft. Met instemming las ik ook de berichten over de officiële start van het 'Micha project'. Het is goed dat Kerk in Actie aan dit project meedoet. Het Micha project wil 'in navolging' van de profeet Micha aandacht vragen voor een eerlijke en rechtvaardige wereld. Het bijbelse begrip gerechtigheid staat daarbij centraal. Het thema van de 40 dagen tijd campagne 2008 luidt: 'Vergeten vluchteling'. In het materiaal wordt verwezen naar het verhaal van Nehemia 5, waarin verteld wordt hoe Nehemia het opneemt voor de armen die honger en dorst lijden vanwege uitbuiting en onderdrukking. De roep van het volk wordt gehoord en er worden maatregelen getroffen om in deze situatie een keer te brengen. Opnieuw staan recht en gerechtigheid centraal! De weg die door Jezus gegaan wordt en die de vervulling is van de woorden die de profeten Micha en Nehemia gesproken hebben, is er niet een van 'rozegeur en maneschijn'. Kort na zijn geboorte moet ook Hij met zijn ouders vluchten naar Egypte. Later moet Hij voortdurend de strijd aanbinden met de machthebbers die zijn leer niet lusten en die Hem uit de weg willen ruimen. En we weten dat dat uiteindelijk ook gelukt is, met dat verschil dat met Jezus' dood niet een einde komt aan zijn boodschap, niettegenstaande het feit dat die bevrijdende boodschap, dat machtig Evangelie keer op keer vergeten dreigt te worden. Daarom is het goed dat het Micha project, de 40 dagen tijd campagne en het programma Kinderen in de Knel voor de komende tijd de 'toon zetten' voor het kerkelijk leven. Het Kind blijft geen kind. Kerst wijst al naar Pasen en laat zich daarom niet reduceren tot 'kindje wiegen' of welke andere 'aanpak' die langs de werkelijke inhoud van dit Hoge Feest heen schiet.

Ad Mook

Open deuren bij de kerken op de routes.
Mensen die willen helpen met organiseren:

- Verzorgen van de tussenstop
- Chauffeur voor de volgwagen
- Enz.

Indien u meer wilt weten over dit project of als uw kerk wil deelnemen d.m.v. fietsers of mede-organiseren, neemt u dan contact op met:

René Linders of Bas Hollemans
Telefoon (076) 501 43 12
Telefoon (076) 503 34 12
linders.cappon@worldonline.nl
bihollemans@planet.nl

Help een kind met 15 cent per dag

De oproep om een kind te helpen met 15 cent per dag heeft veel gehoor gekregen. Fantastisch! Met al deze giften hebben wij al veel kunnen doen. Veel kinderen en gezinnen zijn in staat met de opbrengst van de campagne een nieuw leven op te bouwen. De campagne is gericht op voedsel, water en onderwijs, alledrie van levensbelang voor kinderen in de hele wereld.

Voedsel

De getallen zijn duizelingwekkend: elke 5 seconden sterft een kind aan ondervoeding en 850 miljoen mensen hebben elke dag honger. De belangrijkste oorzaak: armoede. Honger is niet simpelweg op te lossen door voedsel te sturen naar arme landen. ICCO & Kerk in Actie werken daarom samen aan het vergroten van de voedselzekerheid door betere landbouw en eerlijke handel.

Adam

Adam zit op school in Ghana. ICCO & Kerk in Actie zijn daar betrokken bij het Schoolfeeding Initiative Ghana: kinderen krijgen op school te eten. Het voedsel wordt zoveel mogelijk lokaal geproduceerd en aangekocht. Ook ondersteunen we aanvullende activiteiten van onze partners, zoals voedselvoorlichting en het verzorgen van sanitaire voorzieningen. Sinds kort krijgt Adam elke dag een gezonde maaltijd. En niet alleen Adam, 500.000 kinderen op 975 scholen profiteren op dit moment van het programma.

Water

Meer dan een miljard mensen hebben geen schoon water. Eén op de drie heeft zelfs geen eenvoudige wc. Veel van de in de wereld heersende ondervoeding en ziektes komen door vervuild water. Bijna 5.500 kinderen sterven dagelijks aan ziektes veroorzaakt door besmet voedsel en water. De

Verenigde Naties heeft het jaar 2008 dan ook uitgeroepen tot internationaal jaar van de sanitatie.

Mooie resultaten

Dankzij de opbrengsten van de 15 cent-campagne kunnen projectpartners van ICCO & Kerk in Actie in Eritrea irrigatiedammen bouwen om de grondwaterspiegel te verhogen, zodat het land meer gaat opbrengen. In Honduras brengen we de negatieve gevolgen van de mijnbouw op het grondwater onder de aandacht. In Congo werkt onze partnerorganisatie PEHA hard om 70.000 mannen, vrouwen en kinderen te voorzien van duurzame drinkwatervoorziening op minder dan 500 meter van huis. Ook krijgt de bevolking voorlichting over hygiëne.

Onderwijs

In ontwikkelingslanden gaan tien tot twintig procent van de kinderen niet naar school. En als ze er al naar toe gaan, moeten vooral meisjes de school vroegtijdig verlaten. Ze zijn thuis teveel nodig en scholing zou voor hen toch niet zo belangrijk

seringsproject voor 2.200 meisjes in Bamako. In Albanië werd een nieuw schoolgebouw geopend voor 300 Roma-kinderen, van wie de helft meisjes. Ruim de helft van de kinderen maakt de school af, zodat 180 jonge mensen en hun familie weer uitzicht hebben op een betere toekomst.

Corazon

Corazon is een jong Indiaans meisje van boerenafkomst en woont in een sloppenwijk van een grote Peruaanse stad. Corazon wil graag naar school, maar ze heeft pech: dat is niet weggelegd voor inheemse kinderen en al helemaal niet voor meisjes. Ook voor Corazon ligt er een nieuwe toekomst te wachten. Zij heeft op een school in de buurt een gesubsidieerde plek gekregen van onze partnerorganisatie CEP Mi Familia. Voor haar ouders was het niet nodig haar thuis te houden. Zij volgden met hulp van CEP Mi Familia een vaktraining en ontvingen een lening, zodat zij een eigen bedrijf konden opzetten dat genoeg oplevert om van te leven.

Helpen helpt dus echt!!

15 cent per dag of € 5 per maand, het zijn kleine bedragen die voor kinderen als Corazon en Adam groot verschil uitmaken. Zij hebben dankzij uw hulp weer hoop op een nieuwe toekomst. We hopen dat we nog veel kinderen met deze actie kunnen steunen. Heel hartelijk dank voor uw financiële steun en betrokkenheid!

Patrick Dobbelaar is projectmedewerker Fondsenwerving.

Met namaak-wielklemmen werd de 15 cent-campagne extra onder de aandacht gebracht. Foto: Freek Visser

zijn. Dat is jammer: door een betere opleiding zouden veel kinderen de armoede kunnen ontvluchten.

Gelukkig boeken we langzaam maar zeker vooruitgang. Dankzij de goede goede basisonderwijsprogramma's van onze partnerorganisaties, stijgt het aantal schoolgaande kinderen in West-Afrika. Op Mali steunen ICCO & Kerk in Actie een alfabeti-

Standplaats: Oost Timor

Land: Oost Timor
Regeringsvorm: republiek
Hoofdstad: Dili
Officiële landstaal:
Portugees
Religie: Katholiek 90%,
Islam 4%, Protestant 3%

Betrokkenheid Kerk in Actie:

Yasona, ontwikkelingsorganisatie van de protestantse kerk van Oost-Timor.
Uitgezonden medewerkers
Geert en Grietje Klaassen

Organisatie Pradet voor psychosociale hulpverlening en traumaverwerking voor kinderen

Geert en Grietje Klaassen werden in november 2004 uitgezonden naar Oost Timor. Geert werkt als adviseur bij de ontwikkelingsorganisatie van de Protestantse Kerk van Oost Timor, Yasona in de hoofdstad Dili. De familie Klaassen is verbonden aan de classis Amersfoort.

Heeft het effect?

Geregeld krijgen we de vraag: 'Kun je ook effect van je werk zien?'. Of een variant op die vraag: 'Wat is nu de impact van het werk van Yasona?'. Een terechte vraag, want daar zitten we hier voor, samen met het team van Yasona. Het zal de mensen waarmee en waarvoor je werkt beter moeten gaan. Dat was ook één van de vragen die in mei op tafel kwam, toen we met onze partners (in het jargon: de donoren) hebben vergaderd. Uiteindelijk moeten die het ook weer kunnen uitleggen.

Reden genoeg om daar gericht naar te gaan kijken. Daarom stelden we een lijst op met 12 vragen die we aan de groepen (en hun leden) "voorlegden" in drie van de gebieden waar we werken. Anders gezegd: onze regiowerkers interviewden gezinnen. Het doel was om een beeld te krijgen van verbeteringen op gezinsniveau. Het was niet de bedoeling om een uitgebreide evaluatie te houden, dat komt om de paar jaar.

De vragen zijn zo opgesteld dat vooral helder wordt hoe een gezin er op vooruit gegaan is.

Hieronder is een samenvatting van de antwoorden gegeven. Het belangrijkste dat uit de antwoorden te halen valt, is dat het gezinsinkomen er op vooruit gegaan is. Dat varieert tussen de 5 en 10 procent. Het is lastig geweest voor de regiocoördinatoren Abel en Leandru om dat boven water te krijgen, maar door middel van vragen naar opbrengstverhoging en veeverkoop is men op een schatting van 5 tot 10 procent gekomen.

Een mooi getal en we tekenen ervoor als die lijn doorzet. Dat hogere gezinsinkomen heeft er, heel globaal, vooral toe geleid dat er een kind meer naar school kan gaan, dat betere kleding gekocht kan worden en dat ook meer geld beschikbaar is voor het opknappen van het huis. Kleine stapjes maken we hiermee vooruit, maar het is wel zodanig dat we zeggen: "Ja, het heeft effect."

We vinden dat genoeg om door te gaan zoals we bezig zijn. Er zijn punten die we moeten bijstellen, zoals bijvoorbeeld: In het landbouwprogramma meer aandacht op training en minder aandacht op het verstrekken van meststoffen en andere zaken.

Ons unieke programma "gemeenschap helpt gemeenschap" zal ook bijgesteld moeten worden. Een groep betaalt Yasona terug in de vorm van een deel van de opbrengst van de oogst. Dit ligt in het contract vast. Nu komt die oogst nog naar Dili, maar vanwege de grote groepen komen we ruimte voor opslag tekort. Dus het lijkt beter om dit in de regio's op te slaan. En zo ontwikkelen we door.

WARM WELKOM VOOR WEESKINDEREN IN ETHIOPIË

COLLECTE KINDEREN IN DE KNEL
KERST 2007

KERK IN
ACTIE
GIRO 456

Protestantse Kerk

